

Csapidában az EB?

● Brüsszel (MTI)

Miközben javában zajlanak a tárgyalások Brüsszelben arról, hogy ki lehet Jacques Santer lemondott bizottsági elnök utóda, s hogy mely ország készül eddigi bizottsági tagjának megtartására, bizottsági illetékesek és diplomáciai források elismerik, hogy számos jogi, eljárásbeli nehézséget vet fel az új testület kinevezése.

Az EU alapszerződése voltaképpen nem is rendelkezik egyértelműen olyan esetről, amikor a bizottság egésze lemond a funkciójáról. Egyes tagok lemondására – vagy elhalálozására – jelöl meg eljárást, valamint arra az esetre, ha az Európai Parlament megvonná a bizalmat a teljes testülettől. Az előbbi esetekben a kormányok tiszte egymás közötti egyeztetéssel döntenek az utód(ok) személyéről, s ennek során nem szükséges elvárás az Európai Parlamenttel való konzultáció. Az utóbbi esetben azonban szerződésben rögzített köteleesség, hogy a jelölési eljárásba az eurohonatyákat is bevonják. Most viszont az egész testület távozott, saját elhatározása alapján, ami bizonyos értelmezési szabadságot tesz lehetővé.

Az egyik ilyen, hogy a lépést úgy tekintik, mint ha a testületnek mind a 20 tagja, egy időben, de egyénileg lemondott volna. Amennyiben e megközelítés célja a képviselőtestület megkerülése, akkor az utóbbi nem fogja elfogadni a bizottság lemondását, hanem helyett bizalmatlanságot szavaz meg ellene, s így státusát önként „lemondottról”, „lemondatottra” változtatja.

További kérdőjel, hogy a majdani új bizottság csak az év végéig, vagy öt és fél évre kapjon-e mandátumot. A problémát itt az okozza, hogy elvben az új (végleges) bizottságról a majdani új Európai Parlamentnek kellene döntenie, ez viszont csak a nyáron tartja alakuló ülését. A mostani parlament mindenképpen szeretne még saját hatáskörben dönteni egy utódtestület kinevezéséről, de sem jogilag, sem politikailag nem volna tartható, hogy döntésük öt évre szólóan kész helyzet elé állítsa a majdani új parlamentet.

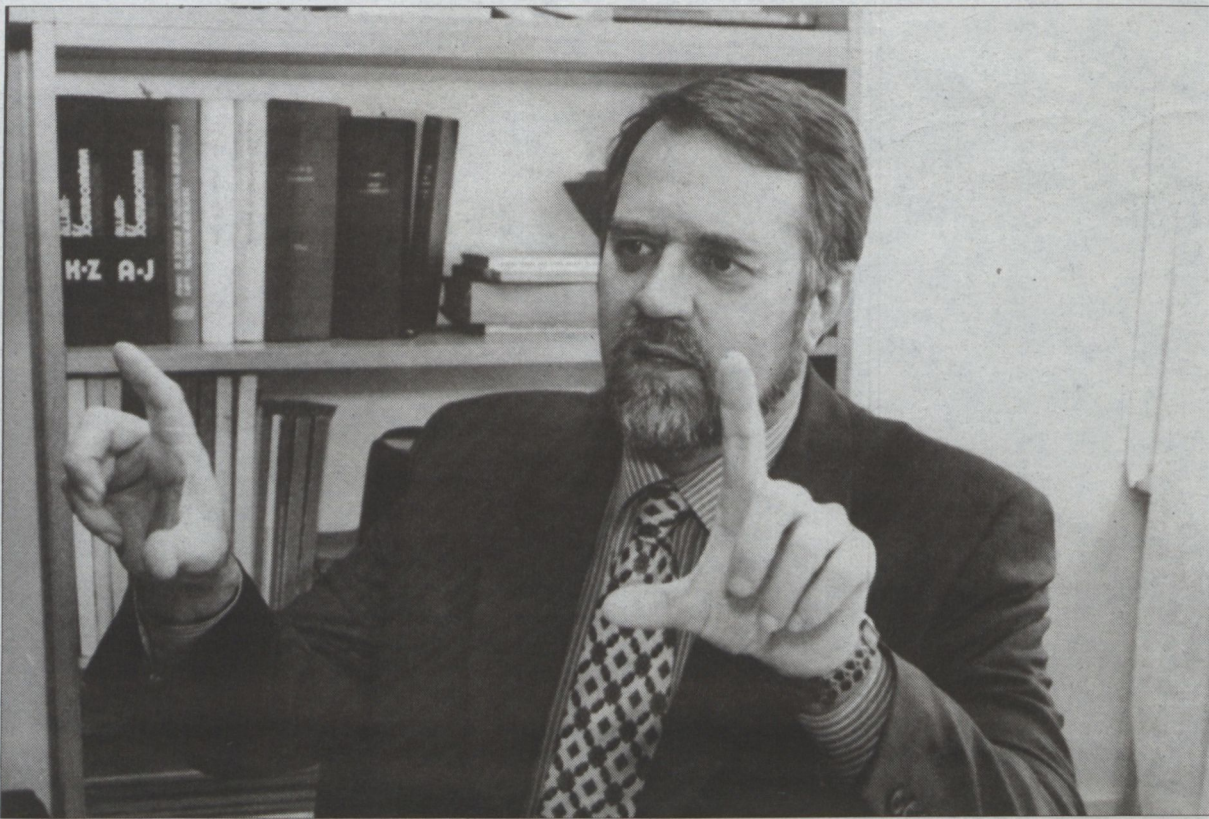
Ugyancsak júniusra várható csupán az amszterdami szerződés életbe lépése, amely pedig sok szempontból új alapokra helyezné az új bizottság kinevezésének az eljárását: külön szavazást tesz lehetővé a bizottsági elnök személyéről, és az utóbbinak jogot ad arra, hogy saját befolyással legyen a leendő bizottsági tagok kiválasztására. Ha már most lefolytatják az egész eljárást, akkor ezektől a lehetőségektől mind a parlament, mind az új elnök elcsúszhat.

Mindezt kiegészítő tényező, hogy a potenciális bizottsági elnökjelöltek viszont csak akkor késznek elfogadni a jelölést – ez például Romano Prodi feltétele is –, ha megbízatásuk tisztán a teljes (öt és fél éves) időszakra szól.

A látszólag alig feloldható ellentmondást hírek szerint egy Benelux-javaslat igyekszik áthidalni.

● Mi számítson a „hazafiságtesztnek”?

Kisebbségi keservek

Dr. Kaltenbach Jenő: A cigánykérdés megoldatlansága az uniós csatlakozást, a társadalmi békét és a közbiztonságot veszélyezteti. (Fotó: Schmidt Andrea)

A kisebbségi ügyek országgyűlési biztosa, a JATE Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszék tanszékvezető docense, dr. Kaltenbach Jenő Németség egyik legjelentősebb kitüntetésére, a Szövetségi Érdemkereszt első fokozatára tartották érdemesnek. A kimagasló elismerés hátterére is fény derült, mikor dr. Kaltenbach Jenővel kisebbség és többség viszonyáról beszélgettünk.

● Az a kisebbségi jogvédelmi intézmény, mely Magyarországon kiépült, párját ritkítja Európában, Kelet-Közép-Európában pedig egyedülálló. A miniszter elveket hogyan érvényesülnek a gyakorlatban?

– Minden országnak a saját viszonyaira kell kialakítania a maga kisebbségi intézményrendszerét. Magyarország számos területen élen áll, ugyanakkor a súlyos lemaradásokat sem hallgathatjuk el. Ilyen például a parlamenti képviselet máig megoldatlan ügye, vagy az az óriási nyelvetesztés, mely az itt élő kisebbségeket jellemzi. Azon az úton, melyen elindultunk, tovább kell haladni, például a kisebbségi törvény módosításával. De még ennél is fontosabb a félelem és előítélet-mentes közélet, mikor nem a név vagy a nyelv, hanem a teljesítmény számít a „hazafiságtesztnek”. Ugyanis a magyarországi kisebbségi közösségek a korábbi tragédiákat máig sem dolgozták föl. Ezt mutatják a regisztráció körüli anomáliák.

● A kisebbségekhez való viszony alapvetően befolyásolja egy olyan ország megítélését, mely az Európai Unió tagja kíván lenni.

– Törökország példája igazolja, hogy egy NATO-tag nem föltétlenül EU-tag is, ha ott az emberi jogok, a belső demokrácia nem érvényesül. ● E szempontból Magyarország számára a cigánykérdés megoldása a lecke? – Az Agenda 2000 is megfogalmazza e problémát. Ugyanakkor a cigánykérdés a kormányprogramban nem kap helyet, s a prioritási sorrend sem változott ebbe az irányba, így aztán a középtávú válságkezelési program sorsa a mai napig kétséges. Ennek következménye, hogy a cigány-nem cigány viszony mindkét oldalról feszültse-

Az Unió a romákról

● Munkatársunktól

A pécsi Gandhi Gimnázium öt éves fennállása ellenére a román Magyarországon továbbra is a társadalom mellékvágányán állnak – vélekedett elemzésében az APA osztrák hírügynökség.

1990 óta minden magyar kormány megállapította, hogy ez az állapot nem tartható fenn, s ki is dolgoztak intézkedéseket, de ezek alig hoztak valamilyen eredményt. Ez most már az Európai Uniónak kevés: hivatalosan felszólította az uniós tagjelölt Magyarországot, hogy a gyors felvétele érdekében tisztázza a romákérdést – fogalmaz az osztrák hírügynökség budapesti tudósítója. E mögött a követelés mögött az a félelem rejtőzik, hogy Magyarország EU-csatlakozása és a határok jelképesse válsá nyomán magyar romák százai indulhatnak meg Nyugat felé – teszi hozzá.

A tudósító összefoglalója azt emeli ki, hogy a magyarországi roma szervezetek állandó vitában állnak egymással, ám a romák az a népcsoport, amely nyelvi-leg a leginkább asszimilálódott ugyan, de a legkevésbé integrálódott a társadalomba.

lyásolja egy olyan ország megítélését, mely az Európai Unió tagja kíván lenni.

– Törökország példája igazolja, hogy egy NATO-tag nem föltétlenül EU-tag is, ha ott az emberi jogok, a belső demokrácia nem érvényesül.

● E szempontból Magyarország számára a cigánykérdés megoldása a lecke?

– Az Agenda 2000 is megfogalmazza e problémát. Ugyanakkor a cigánykérdés a kormányprogramban nem kap helyet, s a prioritási sorrend sem változott ebbe az irányba, így aztán a középtávú válságkezelési program sorsa a mai napig kétséges. Ennek következménye, hogy a cigány-nem cigány viszony mindkét oldalról feszültse-

gekkel telítődik. Vagyis nem egyszerűen „cigánylázadás-tól” kell tartani, hanem mindkét irányból konfliktusok várhatók. Így aztán, NATO-tagságuk ellenére, könnyen a török-kategóriába sodródhatunk. Azt nem állítom, hogy a cigánykérdés megoldásán áll vagy bukik Magyarország uniós csatlakozása, de azt kijelentem, hogy ez a mai magyar társadalom egyik legkomolyabb problémája, mely a társadalmi békét és a közbiztonságot veszélyezteti. Már csak azért is, mert ezenkívül nincs más szélsőséges Magyarországon!

● Az ombudsman szerint hogyan kell kezelni a cigánykérdést?

– E probléma sem a hagyományos állami eszközökkel, sem a jog fegyvertárával nem kezelhető. Két párhuz-

mos programra lenne szükség: egyre a felnőttek válságos helyzetének menedzselésére, ezenkívül egy hosszú távúra a fiatal nemzedék számára. Az aktív romaprogram nemcsak a népcsoport számára lenne kedvező, hanem az ország hírnevét is javítaná. El kell érni, hogy a magyar társadalom a cigányokkal való együttélést ne sorscsapásként élje meg, hanem befogadja őket, a közösség részének tekintse! Ehhez a kiegyezéshez jelentősen hozzá kell járulnia a cigány közösségnek, de a társadalom másik részének is lépnie kell! A közvéleménynek óriási a szerepe, mert támogatása nélkül egy demokratikus társadalomban semmi sem valósítható meg.

● Az önkormányzati választások egyik meglepetése, hogy itt kilenc kisebbségi önkormányzat alakult, így derült ki, váratlanul, hogy Szeged nemzetiségi város.

– Nem minden kisebbségi címkézésű akció támogatandó, mert túl sok a „látszat”. Ezért törekszem arra, hogy a kisebbségi autonómia rendszer érdemivé váljon, azaz a valóságos szükségleteket elégítse ki. De ez semmiképp sem jelenti az egész rendszer megszüntetését.

● Az euróatlani integráció jelentette távlatból mi a szerepe a kisebbségek itteni szervezeteinek?

– Ha az európai egyesülési folyamat az eddigi következetességgel halad, akkor arra kell számítani, hogy az országhatárokat megnyílnak, s a nemzetközi kapcsolattrendszert intenzívebbé válik, ami- ben az itt élő nemzetiségi csoportok generálói szerepet játszanak.

Ü. I.

EU-lexikon

Az Európai Unió tizenöt európai országot magában foglaló nemzetközi szervezet, amely a világon csaknem egyedülállóan szoros politikai, gazdasági és kulturális együttműködéssel köti egymáshoz tagjait. Az EU távlati célja, hogy az öreg kontinens minél több tagállamának bevonásával teljes értékű politikai és gazdasági egységet hozzon létre, nem utolsósorban az azal a törekvéssel, hogy vezető erővé nőjön a harmadik évezred politikai térképén.

Az Európai Unió a kulcsfontosságú német-francia együttműködés második világháborút követő szorosabbá válásának köszönhető létrejött. Az ötvenes években e két állam vezetésével sorra alakultak meg a földész nyugati felének országait egyre szorosabban egymáshoz illesztő szervezetek, köztük az Európai Szén- és Acélközösség, az Európai Atomenergia-közösség és az Európai Gazdasági Közösség. E három szervezet együtt tekinthető a mai Európai Unió elődjének.

Az említett közösségek alapító okiratait még csupán hat állam írta alá, Franciaország és Németország mellett Belgium, Hollandia és Luxemburg, valamint Olaszország állam-, illetve kormányfője. A mai Európai Unió alapító okiratának az 1957. március 25-én aláírt Római Szerződést tekintik. A szervezetek az alapítás után folyamatosan bővültek. Írország, Dánia és Nagy-Britannia 1973-ban, Görögország 1981-ben, Portugália és Spanyolország 1986-ban, Ausztria, Finnország és Svédország 1995-ben léptek be az unióvá 1993-ban keresztelt közösségekbe. Ha hinni lehet az EU mai hipotéziseinek, 2002-től kelet-európai és délkelet-európai országokkal is bővül az EU.

A jelenlegi tagesélyesek között Ciprus és Málta mellett Bulgária, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Magyarország szerepel. A Európai Uniót kettős politikai törekvés jellemzi. Egyrészt tagjai azon fáradoznak, hogy minél szorosabb egységgé forrasszák az intézményt, mert úgy nagyobb befolyásra tehet szert a világpolitika rendszerében. Másfelől a tagországok mereven ragaszkodnak nemzeti érdekeikhez is, amelyeket csupán a legvégső esetben hajlandók csorbítani. A két törekvés nyilvánvalóan ellenkező irányú, az EU erejének nagy része a kettő közötti, mindenki számára kölcsönösen előnyös kompromisszumok keresésére megy el.

Az alapítás után egyhangzó ítéletek szerint a huszadik század utolsó évtizede hozott történelmi fordulópontra az EU működésében. Ezek legfontosabbika a kontinens demokratizálása és piacgazdálkodóvá vált keleti felének bevonása volt az unióba. Ez Németország újraegyesítésével már megkezdődött, és politikai döntés született a fentebb említett tucatnyi további ország felvételéről is.

A másik fordulópont a teljes gazdasági és pénzügyi egység megteremtése. Ezt 1992-ben határozták el, és az akkor már 35 éve zajló egységesedési folyamatnak köszönhetően csupán hét év kellett a kivitelezéshez. 1999 január elsején megkezdte működését a Gazdasági és Pénzügyi Unió, amely már olyannyira egységes gazdasági alapokon nyugszik, hogy egyetlen pénzeszközzel, az euróval dolgozik. Kicsiny szépséghibája a pénzügyi uniónak, hogy egyelőre csupán tizenegy EU-tagország vesz részt benne – Dánia, Görögország, Nagy-Britannia és Svédország nem –, a többi uniós tagállam csatlakozása folyamatosan várható.

Az Európai Unió már ma is csaknem hibátlanul működő piacnak tekinthető, más államokkal szembeni fellépése gazdasági téren egységes. A teljes egységhez azonban még hosszú út vezet, tekintve, hogy külpolitikai és igazságügyi kérdésekben a tagállamok nemzeti érdekei sokszor távol állnak egymástól, és sokszor nem is látszik esély összehangolásra.

Az EU nagyon komoly intézményrendszerrel rendelkezik. Saját parlamentje, végrehajtó és döntéshozó testülete van, ezek azonban jócskán különböznek a nemzeti parlamentek és kormányok fogalmától. A fontos döntéseket ugyanis a tagállamok minisztereiből álló, úgynevezett Európai Tanács hozza, míg végrehajtásukért egy központi testület, az Európai Bizottság felel. Az Európai Parlament ma még nem tud igazán beleszólni a döntésekbe, szabályozási hatásköre nincs, és vétőjoga is igen korlátozott. Az EU saját jogi hatósággal – Európai Bíróság –, gazdaságirányító és koordináló szerepű bankokkal – Európai Beruházási Bank, Európai Központi Bank –, illetve gazdaságellenőrző szervezettel – Európai Számvevőszék – rendelkezik. Az intézményrendszer garantálja az uniós zökkenőmentes működését, gyenge pontja viszont az, hogy javarészt hat országra tervezték, és a tovább bővülő uniós igazgatására már nem lesz képes.

Az Európai Unió egységét a nemzetközi szolidaritás garantálja. Az EU-politika egyik alapeleme, hogy a szegényebb tagországokat gazdaságilag minél gyorsabban felzárkóztassák a gazdagabbakhoz. Az EU sajátos belső segélyezési rendszerrel rendelkezik, amely már most garantálja, hogy az újonnan belépő kelet-európai államok anyagi segítségére is számíthatnak felzárkózásukig.

Az Európa-kapu, a Délmagyarország Kft. melléklete a Külügyminisztérium támogatásával, a Kommunikációs stratégia keretében jött létre. Az Európa-kapu mellékletet szerkeszti: Újszászi Ilona

Nagykövetünk a csatlakozásról

● Brüsszel (MTI)

Magyarország változatlanul azon munkahipotézis alapján folytatja felkészülését a majdani EU-csatlakozásra, hogy mindennel készen kell lennünk arra az esetre, ha 2002. január 1-én sor kerülhet a csatlakozásra. Ez azonban egyelőre egyoldalú, magyar hipotézis, amihez ma még nem feltétlenül

várjuk a másik fél hivatalos megerősítését. Egy későbbi szakaszban azonban a várható csatlakozási dátum megjelölése igenis hasznos lehet – jelentette ki Juhász Endre magyar EU-nagykövet és főtárgyaló a brüsszeli Európai Politikai Tanulmányok Központjában tartott előadásában.

Az EU-magyar kapcsola-

tok alakulását vázoló beszédében Juhász úgy vélte, hogy ma még valóban korai volna csatlakozási dátumról beszélni, hiszen az EU-joganyag együttes átvizsgálása és kétoldalú összevetése még változatlanul tart, egyik fél sem adta még át valamennyi írásos tárgyalási álláspontját.

A magyar nagykövet ki-

fejtette: ha tapasztalható bizonyos hangsúlyváltás a német bővítési politikában, az főként abban érhető tetten, hogy a német megközelítés „még pragmatikusabb lett”. Magyarország azonban teljes egészében támogatni tudja ezt a megközelítést: itt van 30 (joganyag-) fejezet, nézzünk szembe velük, és dolgozzunk ezek alapján!